

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Ústavnému súdu bola 15. mája 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením mestského súdu označeným v záhlaví. Navrhujú, aby bolo napadnuté uznesenie zrušené, vec vrátená mestskému súdu na ďalšie konanie a aby im bola priznaná náhrada trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. V konaní vedenom pôvodne pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) a aktuálne mestským súdom sa spoločnosť Správa domov SBD Bratislava II, s.r.o., ako žalobca domáhala voči žalovaným ako vlastníkom bytov a nebytových priestorov v bytovom dome [REDACTED] (medzi ktorých patria aj sťažovatelia), určenia neplatnosti výpovede zo zmluvy o výkone správy. Na základe späťvzatia žaloby zo strany žalobcu okresný súd uznesením č. k. 7C/83/2020-341 z 25. júla 2022 predmetné konanie zastavil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi. Mestský súd ako právny nástupca okresného súdu uznesením č. k. B2-7C/83/2020-484 zo 17. mája 2024 priznal žalovaným vrátane sťažovateľov trovy konania 14 903,09 eur. Proti uvedenému uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom podal žalobca sťažnosť, o ktorej rozhodol mestský súd napadnutým uznesením tak, že zmenil uznesenie zo 17. mája 2024 a priznal žalovaným vrátane sťažovateľov trovy konania 453,55 eur.

3. Mestský súd v napadnutom uznesení uvádza, že žalovaní tvoria nerozlučné spoločenstvo, ktoré pramení v hmotnom práve (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov), a preto nemožno pri určení hodnoty úkonu právnej služby aplikovať ustanovenie § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Právny zástupca robil úkony právnej služby v mene všetkých žalovaných a ustanovenie § 13 ods. 2 vyhlášky sa vzťahuje len na samostatné spoločenstvo (porovnaj rozhodnutie Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/153/2010-175, uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 455/2011).

III.

Argumentácia sťažovateľov

4. Napadnuté uznesenie podľa sťažovateľov nespravodlivo a bez opory v právnom poriadku negatívne zasahuje do ich majetkovej sféry za účasť v súdnom spore, ktorý nevyvolali. Priznaná náhrada trov konania nezodpovedá pravidlám určenia tarifnej odmeny advokáta v zmysle vyhlášky,

ale ani skutočne vynaloženým nákladom sťažovateľov na poskytnutie právnych služieb v danom súdnom konaní.

5. Mestský súd sa v napadnutom uznesení obmedzil iba na stručné odôvodnenie, ktoré vôbec neobsahuje reakciu na argumentáciu sťažovateľov v ich podaní z 24. júna 2024, ktorým podrobne reagovali na sťažnosť žalobcu proti uzneseniu č. k. B2-7C/83/2020-484 zo 17. mája 2024.

6. Nezákonnosť, nesprávnosť a svojvoľnosť napadnutého uznesenia vidia sťažovatelia najmä v zámernom nerešpektovaní § 13 ods. 2 vyhlášky, hoci bola v predmetnej veci splnená hypotéza tejto právnej normy. To podľa nich dosahuje ústavnoprávny rozmer, keďže tým došlo k zjavnému vybočeniu zo záväzných pravidiel upravujúcich určovanie výšky náhrady trov konania vynaložených na právne zastúpenie bez dostatočného ozrejmenia dôvodov na takýto postup.

7. Zastávajú tiež názor, že mestský súd pri vyčíslení náhrady trov konania v napadnutom uznesení svojvoľne nerešpektoval už skôr právoplatné rozhodnutie o nároku všetkých žalovaných na náhradu trov konania (II. výrok uznesenia o zastavení konania), keďže žalovaným vrátane sťažovateľov priznal náhradu trov konania v takej výške, akoby šlo iba o jeden subjekt, čo je však evidentne v rozpore so skutkovým stavom veci, ako aj s právoplatným výrokom uznesenia o zastavení konania. V štádiu rozhodovania o výške náhrady trov konania podľa názoru sťažovateľov zákonná úprava nedáva všeobecnému súdu žiadny priestor na moderáciu rozsahu nároku na náhradu trov konania priznaného v tom čase už právoplatným súdnym rozhodnutím.

8. Zmyslom a účelom § 13 ods. 2 vyhlášky je reflektovať na väčšiu náročnosť právneho zastúpenia viacerých subjektov, a to bez ohľadu na konkrétny druh procesného spoločenstva. Advokát musí totiž pri takomto druhu zastúpenia byť k dispozícii v zásade každému zo svojich klientov. Pokiaľ si zastúpení spomedzi seba aj vyberú sprostredkovateľa na spoločnú komunikáciu s advokátom, advokát nemôže odmietnuť konzultáciu so žiadnym zo svojich klientov, pričom jeho základnou povinnosťou v zmysle stavovských predpisov je byť každému klientovi k dispozícii, poskytovať mu pomoc a poučenia, pričom stavovské predpisy advokátovi nedávajú možnosť ktoréhokoľvek zo zastúpených odmietnuť iba s poukazom na zvoleného spoločného zástupcu. Za prípadné konanie v rozpore s uvedenými povinnosťami je advokát aj disciplinárne zodpovedný, nehovoriac o zodpovednosti za škodu vo vzťahu ku každému z jeho klientov. Každý spoločný úkon právnej služby pri pluralite zastúpených musí zohľadniť práva, právom chránené záujmy každého zastúpeného, pričom vzhľadom na postavenie žalovaných ako spotrebiteľov právnej služby musí byť každý úkon uskutočnený v konaní v zhode s vôľou každého klienta.

9. Podľa sťažovateľov druh procesného spoločenstva nijako neovplyvňuje výšku tarifnej odmeny podľa vyhlášky. Každý subjekt civilného procesu bez ohľadu na to, či je samostatný alebo nerozlučný procesný spoločník, má v zmysle čl. 47 ods. 3 ústavy právo na právnu pomoc od advokáta. Ustanovenie § 13 ods. 2 vyhlášky jednoznačne upravuje výšku tarifnej odmeny advokáta za spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, a to bez ohľadu na to, aké tvoria klienti advokáta v súdnom konaní procesné spoločenstvo. Ide o procesný úkon vykonaný advokátom v prospech klientov, z ktorých každý má individuálny nárok na náhradu trov konania. Záver mestského súdu o tom, že § 13 ods. 2 vyhlášky sa nevzťahuje na nerozlučné procesné spoločenstvo, nemá žiadnu oporu vo vyhláske, ide preto podľa názoru sťažovateľov o zjavne svojvoľný a rozširujúci výklad nad rámec normatívneho textu vyhlášky.

10. Sťažovatelia zrejmu nedostatočnosť napadnutého uznesenia vidia tiež v tom, že vo veci konajúca sudkyňa, súc si evidentne vedomá rozdielnej rozhodovacej praxe všeobecných súdov v predmetnej otázke, vôbec nezdôvodnila, prečo práve ňou zvolené právne posúdenie uprednostnila a prečo práve to v tomto prípade považovala za správnejšie alebo spravodlivejšie aj v kontexte argumentácie sťažovateľov v ich písomnom vyjadrení z 24. júna 2024 k sťažnosti žalobcu.

11. Sťažovatelia tiež poukazujú na to, že ponechanie na svojvôli všeobecných súdov, či v konkrétnej veci pri aplikácii § 13 ods. 2 vyhlášky zohľadnia druh procesného spoločenstva, zásadným spôsobom atakuje princíp právnej istoty, princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ako aj princíp legitímnych očakávaní.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

13. Zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške náhrady trov konania, ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnenému prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. I. ÚS 122/2024, I. ÚS 545/2024).

14. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejme všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (napr. IV. ÚS 418/2023).

15. Ústavný súd si je vedomý, že v minulosti už rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania (porov. I. ÚS 90/2024), napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018), ako aj v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018). No zároveň na tomto mieste opakovane zdôrazňuje výnimočnosť svojho kasačného zásahu do napádaných výrokov o trovách konania.

16. K zdržanlivému prístupu sa prikláňa aj v okolnostiach prejednávanej veci. Sťažovatelia zastávajú na rozdiel od mestského súdu právny názor, že § 13 ods. 2 vyhlášky upravuje výšku tarifnej odmeny advokáta za spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, a to bez ohľadu na to, aké tvoria klienti advokáta v súdnom konaní procesné spoločenstvo.

17. V jednej línii rozhodovacej činnosti všeobecných súdov pri rozhodovaní o výške náhrady trov právneho zastúpenia, ktorú ústavný súd identifikoval, všeobecné súdy priznávajú náhradu trov právneho zastúpenia aplikovaním § 13 ods. 2 vyhlášky vo výške zníženej základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorú následne vynásobia počtom zastúpených osôb bez toho, aby sa zaoberali povahou spoločenstva týchto účastníkov (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 222/2012, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 931/2014 zo 16. decembra 2015). V uznesení sp. zn. 3 M Cdo 1/2011 z 20. septembra 2012 najvyšší súd uviedol, že nepovažuje skutočnosť, či išlo o účastníkov, ktorých procesné postavenie malo povahu nerozlučného procesného spoločenstva alebo samostatného procesného spoločenstva, za relevantnú, a to z toho dôvodu, že trovy svojho zastupovania si hradí každý účastník sám, a to bez ohľadu na povahu procesného spoločenstva, v ktorom vystupuje (m. m. I. ÚS 339/2019, porov. IV. ÚS 418/2023).

18. V rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa však objavuje aj iný prístup. V týchto prípadoch všeobecné súdy nepovažovali úkony právnej služby advokáta za spoločné úkony v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky v prípadoch nerozlučného spoločenstva účastníkov. Pri nerozlučnom spoločenstve platia úkony jedného zo spoločníkov aj pre ostatných spoločníkov, ide o také spoločné práva a povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, rozhoduje sa o nich v jednom výroku, ktorý vyznieva proti všetkým nerozlučným spoločníkom rovnako (priaznivo alebo nepriaznivo). Podľa tejto judikatúry aj keď advokát robí určitý úkon v mene viacerých spoločníkov v nerozlučnom spoločenstve, má sa považovať stále za jeden úkon, a nie za úkon spoločný (uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 23 Co 12/2015 z 27. apríla 2017, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Co72/2013 z 30. apríla 2013). Uvedený postup všeobecného súdu pri výpočte trov právneho zastúpenia potvrdil aj ústavný súd, keď v uznesení č. k. II. ÚS 455/2011-7 zo 6. októbra 2011 preskúmal napadnuté uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co 153/2010-175 z 13. apríla 2011, v ktorom krajský súd vychádzal z rovnakého právneho záveru, že § 13 ods. 2 vyhlášky sa nevzťahuje na nerozlučné spoločenstvo, ale len na spoločenstvo samostatné. Ústavný súd v tomto prípade dospel k záveru, že uvedený výklad ustanovení právnych predpisov zo strany všeobecného súdu nemožno označiť za ústavne nekonformný alebo nezodpovedajúci dikcii aplikovaných zákonných ustanovení (m. m. I. ÚS 339/2019).

19. Z ústavnoprávneho hľadiska odrážajúceho požiadavky základného práva na súdnu ochranu môžu v určitých prípadoch popri sebe obstať dokonca aj dve rozhodnutia všeobecného súdu vyhodnocujúce parciálnu procesnú otázku v obdobných skutkových okolnostiach úplne odlišne. Inými slovami, ľudskoprávna korektnosť rozhodnutia všeobecného súdu nemusí byť v každom prípade identifikovaná výlučne s jediným do úvahy prichádzajúcim riešením. Priestor na uplatnenie tohto názoru nadobúda osobitú šírku práve pri rozhodovaní otázok, ktoré meritórny spor skôr procesne dopĺňajú (napr. trovy konania), než by tvorili jeho materiálnu súčasť (II. ÚS 122/2020).

20. Ústavný súd sa nepriklonil ani k jednej z uvedených línií rozhodovacej činnosti, zdôrazňujúc, že jeho úlohou nie je zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (napr. I. ÚS 122/2024, IV. ÚS 418/2023, IV. ÚS 39/2024).

21. Vrátiac sa k okolnostiam prejednávanej veci, ak ústavný súd vyhodnotil ako ústavne akceptovateľný aj taký prístup všeobecných súdov, keď nepovažovali úkony právnej služby advokáta za spoločné úkony v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky v prípadoch nerozlučného spoločenstva účastníkov, predstavuje to dostatočný základ pre záver ústavného súdu o ústavnej udržateľnosti rovnakého postupu mestského súdu.

22. Aj vzhľadom na uvedené ani námietku smerujúcu k odôvodneniu napadnutého uznesenia, ktoré podľa názoru sťažovateľov trpí nedostatkom riadneho odôvodnenia, ústavný súd nevyhodnotil ako spôsobilú zasiahnuť do práva sťažovateľov na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie.

23. Podľa § 236 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaneho sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

24. Uznesenie predstavuje jednoduchšiu procesnú formu rozhodovania všeobecných súdov, avšak i ono musí obsahovať aspoň stručné odôvodnenie. Stručná forma odôvodnenia predstavuje predovšetkým objasnenie základných dôvodov, ktoré viedli k prijatiu uznesenia a ktoré sú spôsobilé výrok uznesenia rozumne a preskúmateľným spôsobom vysvetliť. Rozumné a preskúmateľné odôvodnenie výroku uznesenia tak predstavuje základné formulačné pravidlo, kde z osobitostí konkrétneho prípadu budú vyplývať osobitosti odôvodnenia v intenciách právneho posúdenia, t. j. prečo súd na konkrétne skutkové okolnosti aplikoval, resp. zvolil tento procesný postup a rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate uznesenia (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 861).

25. Povinnosť súdu uviesť aspoň stručné odôvodnenie sa vzťahuje len na tie uznesenia, ktoré sa vyhotovujú písomne (§ 236 CSP). Ústavný súd konštatuje, že v odôvodnení napadnutého uznesenia (bod 13) sťažovatelia dostali jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré mali v ich veci podstatný význam a ktoré viedli mestský súd k rozhodnutiu o výške náhrady trov konania. Ústavný súd preto námietku nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia nepovažoval za dôvodnú.

26. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že napadnuté uznesenie mestského súdu nesignalizuje závažný procesný excés a ani zásah do základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

27. Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré sťažovatelia dávajú do súvisu s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na to, že nedospel k záveru o porušení týchto

práv sťažovateľov napadnutým uznesením, a tým k spochybneniu jeho ústavnej udržateľnosti, neprichádza do úvahy ani možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd preto aj v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez opodstatnenia zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2025

Robert Šorl
predseda senátu